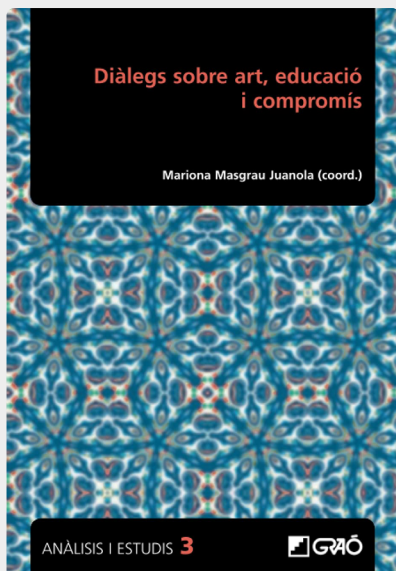

Llibre

Diàlegs sobre art, educació i compromís

Mariona Masgrau Juanola, coordinadora, 2021.
Graó. 198 pàgs.
ISBN: 978-8418627071

 Moisès SELFA SASTRE
Universitat de Lleida
moises.selfa@udl.cat
<https://orcid.org/0000-0001-5394-6471>

Recepció: 06/01/2022 | Revisió: 22/08/2022 | Acceptació: 22/08/2022 | Publicació: 01/03/2023

Diàlegs sobre art, educació i compromís aplega un conjunt d'estudis en què els recercadors del Grup de Recerca en Educació per al Patrimoni i les Arts Intermedials de la Universitat de Girona dialoguen amb crítics, docents i educadors universitaris sobre el paper que té l'educació artística en una formació més horitzontal i participativa del subjecte. En aquest sentit aquesta ha d'esdevenir un motiu per fomentar el pensament crític i creatiu d'aquest.

L'obra va precedida, a mode de pròleg, per 6 pàgines signades per la coordinadora d'aquesta amb el títol d'*Art, educació i compromís*. Masgrau situa el lector en el conjunt global de l'obra i explica quin és el sentit del llibre, que "sorgeix dels debats polítics que han sacsejat la nostra societat darrerament i reflexiona sobre l'impacte que han tingut en educació i en educació artística visual, musical, de la dansa i literària" (Masgrau, 2021, p. 7).

El capítol 1, a càrrec de Michel Maffesoli i que reproduïx la conferència d'aquest investigador de la Universitat de París V a la Universitat de Girona l'any 2018 *Ser postmodern: política, cultura i societat*, debat i actualitza el concepte de *postmodernitat*, en el sentit que cal *re-pensarnos* com a societat que va canviant, però que no deixa de tornar i retornar a la cultura com a font de creativitat per a fer de la pròpia vida una obra d'art. En aquesta línia, Maffesoli proposa, al final del seu estudi, tot un conjunt de carències que la societat del segle XXI té i que es constitueixen en reptes que cal assolir.

El capítol 2, signat per Apolline Torregrosa de la Université de Genève, constitueix un diàleg amb l'anterior de Maffesoli. Així, aquesta recercadora aposta per l'impuls del *pensament creatiu* com a base d'una vertadera educació en espais educatius i en les institucions escolars, que han d'afavorir, en paraules d'aquesta autora, la recerca exploratòria sense línies rectes.

Al capítol 3, Catherine Bovill, de la University of Edinburgh, reflexiona sobre el concepte de *cocreació* entesa com una pràctica de col·laboració entre docents i discents per a la construcció d'aprenentatges i del currículum. És interessant destacar d'aquest capítol els exemples reals de *cocreació* en universitats anglosaxones, com l'Elon University, la Universitat d'Edimburg i la University of Reading.

En aquesta línia de pensament dibuixada per la Dra. Bovill, Mariona Masgrau i Ivet Farrès, ambdues de la Universitat de Girona, descriuen, al capítol 4 d'aquesta publicació, una proposta de codisseny duta a terme amb estudiants del Grau de Mestre d'Educació Infantil de la Universitat de Girona. Destaquem, d'aquest capítol, la descripció de les 3 sessions que es van precisar per *codissenyar* la proposta d'intervenció educativa i l'avaluació que es fa d'aquesta.

El capítol 5 signat per Allan Owens, de la University of Chester, i David Martínez, de la Universitat de Girona, és un diàleg entre ambdós investigadors sobre el paper que l'art té en entorns educatius diversos per afavorir la reflexió, el diàleg constructiu i, en definitiva, la democràcia. Per exemplificar aquesta idea, Owens, a petició de Martínez, presenta la proposta del *pretext dramàtic*, un projecte que "va impulsar una investigació basada en processos teatrals per obtenir dades i validar i difondre interpretacions que no reforcessin respostes inadequades i estereotipades que perpetuessin l'*statu quo*." (Owens i Martínez, 2021, p. 58).

Muntsa Calbó, de la Universitat de Girona, presenta al capítol 6 un diàleg desafiant al voltant del trinomi art, educació i compromís per calibrar el grau d'adhesió democràtica que promouen els programes educatius en matèria artística. Aquest diàleg queda situat des d'una perspectiva molt personal i, en concret, verda, ecològica i ètica de l'educació artística, i implicant-se en la reacció política que es duu a terme a Catalunya des de fa uns anys.

El capítol 7, signat per Marcelo Giglio de la HEP BEJUNE i Université de Neuchâtel, examina el paper que la creativitat té en el món de l'educació, en concret en la música i les arts, però sense excloure altres disciplines educatives. En concret es parla de quatre compromisos per a un enfocament *sociocreatiu* de l'educació, d'entre els quals destaca, al nostre parer, el de "facilitar i observar l'acte de creació artística en l'educació." (Giglio, 2021, p. 85).

Miquel Alsina i Joan de la Creu Godoy, de la Universitat de Girona, debaten en el capítol 8 tot un conjunt d'arguments sobre la responsabilitat social que l'educació musical hauria de tenir en diversos contextos d'ensenyament i aprenentatge. És interessant l'anàlisi que es fa entre la relació que té el currículum actual de l'àrea d'educació artística amb els ensenyaments musicals que fomenten actituds creatives a l'escola. Destaquem el projecte *Cantut* amb què col·laborem ambdós investigadors i que és una mostra de transferència del coneixement d'una pràctica musical creativa.

Al capítol 9, a càrrec de Sandra Ramalho de la Universidade Federal de Santa Catarina a Brasil, es proposa reflexionar sobre el concepte de *imatgització*, mot que surt per analogia amb el d'*alfabetització*. El terme posa de manifest la importància de l'ensenyament de la visualitat i la necessitat de compromís del professor d'art de ser crític en aquest ensenyament.

El capítol 10, a tres mans i signat per Debora da Rocha, Karo Kunde i Mariona Niell, de la Universitat de Girona, reflexiona sobre la formació de mestres en matèria de lectura d'imatges. Per fer-ho, s'explica l'acció art-educació «#Cuadros Docentes #Quadros Discentes:

reflexionar com s'aprèn a ser professor amb i sobre imatges» que es va dur a terme a la Universidade do Estado de Santa Catarina, a Brasil, i a la Universitat de Girona, durant el curs 2018-2019 en matèries de formació visual.

El capítol 11, d'Albert Macaya de la Universitat Rovira i Virgili de Tarragona, representa un toc d'atenció per la universitat de tall economicista que parla en termes de resultat i competitivitat, i menys de pensament crític en la formació de mestres. En aquest debat, l'art hi té molt a dir, com es destaca, especialment, en l'apartat d'aquesta recerca titulat *Docents per a una cultura creativa del compromís*.

El capítol 12, de Roser Juanola i Josep Callís de la Universitat de Girona, constata que la dualitat entre l'educació artística i l'educació estètica ha estat una de les mancances més importants del model de formació dels docents de matèries artístiques en els darrers temps. En concret, es posa de manifest la poca precisió en incorporar les tendències estètiques a l'educació artística.

El capítol 13, d'Alejandra Torres del Consejo Nacional de Investigaciones Científicas y Técnicas de Argentina i Universitat de Buenos Aires, reflexiona principalment sobre el potencial artístic del concepte de la *videodansa*, gènere que dona peu a noves expressions d'experimentació artística. Per fer-ho recorre a la figura de Margarita Bali (1943-) i la seva obra *Escalera sin fin*.

El capítol 14, a càrrec de Dolors Cañete, de la Universitat de Girona, i David Rodríguez, ballarí professional i gestor cultural, mostra els llaços evidents que existeix entre l'educació artística i l'educació física a través de la dansa. Es mostra una experiència duta a l'aula en la formació inicial de mestres en que es va utilitzar la videodansa com a repte d'aprenentatge.

Finalment, el capítol 15, de Cristina Fernández, de la Universitat de Birmingham, i Marianna Masgrau, de la Universitat de Girona, presenta una intervenció col·lectiva en l'entorn urbà que se serveix del cos, de les arts visuals i de l'escriptura per re-significar un espai públic.

En conclusió, estem davant d'una obra coral. I aquest és el gran mèrit que volem destacar d'aquesta. Com si d'una simfonia es tractés, cada recerca que es presenta als 15 capítol referits queda enllaçada amb l'anterior i dona peu a la posterior. És així com van sorgint tot un conjunt d'innovacions educatives que tenen molt a dir a l'educació artística del segle XXI.